

ELM

Qüvvət elmdədir,
başqa cür heç kəs
Heç kəsə üstünlük
eyləyə bilməz.
Nizami Gəncəvi

Azərbaycan Milli Elmlər
Akademiyasının
Rəyasət Heyətinin qəzeti
Ayda iki dəfə nəşr olunur

HAYKA

№ 19 (1161) • Cümə, 07 oktyabr 2016-cı il • Qəzet 1984-cü ildən çıxır • Qiyməti 50 qəpik

V BAKI BEYNƏLXALQ HUMANİTAR FORUMU

Bakı beşinci dəfə Beynəlxalq Humanitar Forumu ev sahibliyi etdi. Forum başariyyətdə maraq doğuran global xarakterli məsələlərə dair geniş spektrli dialoqlar, fikir mübadilələri və müzakirələr aparmaq məqsədilə hər il tanınmış dövlət xadimlərini, elmin müxtəlif sahələri üzrə Nobel mükafatı laureatlarını və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərini, o cümlədən dünyanın siyasi, elmi və mədəni elitasının görkəmli nümayəndələrini bir araya toplayan mötəbər tədbirdir.

Humanitar Forumun gündəliyi bu dəfə də aktual məsələlərdən ibarət idi və onun mövzuları da son dərəcə maraq doğururdu. "Multikulturalizmin müxtəlif modelləri: nəzəriyyədən humanist təcürübə doğru", "İnsanların kütləvi yerdəyişməsi şəraitində insan kapitalının qorunmasının önəmli davamlı inkişafın əsası kimi", "Jurnalistikanın informasiya dövrünə transformasiyası və onun sivilizasiyalararası dialoqun tə-

min edilməsində rolu", "Davamlı inkişaf və ekoloji sivilizasiya", "Molekulyar biologiya, biofizika, biotexnologiya və müasir tibb sahəsində kadr hazırlığı məsələləri: innovativ və etik problemlər" Forumun müzakirə mövzuları olub. Bundan əlavə, "Texnologiyaların konvergeniyası və gələcəyə dair proqnozlar: XXI əsrin əsas çağırışları" mövzusu da ekspertlər tərəfindən müzakirə olunub.

Forumun açılış mərasimi

minə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev geniş nitq söyləyib. Rusiya Federasiyası hökuməti sədrinin müavini Olqa Qolodets Prezident Vladimir Putinin Forum iştirakçalarına təbrik məktubunu, BMT baş katibinin müavini xanım Cihan Sultanoğlu təşkilatın baş katibi Pan Gi Munun Forum iştirakçlarına müraciətini oxuyublar. ISESCO-nun baş direktoru Əbdüləziz Osman el-Tüveycri və UNESCO-nun baş direktorunun müavini Qetaçyu Enqda Forumda çıxış ediblər.

Rəsmi açılış mərasimi başa çatdıqdan sonra V Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu işi plenar iclasla və "dəyirmi masa" rəhbərlərinin çıxışları ilə davam etdirilib.

***

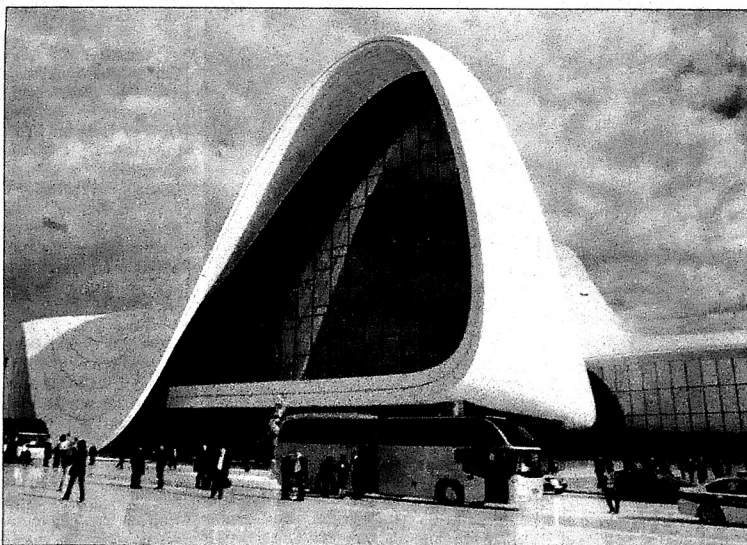
Forum çərçivəsində keçirilən "dəyirmi masa"lardan birində "Texnologiyaların konvergeniyası və gələcəyə dair proqnozlar: XXI əsrin əsas çağırışları" mövzusu müzakirə olundu. Tədbirdə ABŞ, İtaliya, Rusiya, Qazaxıstan, Meksika, Avstriya və digər ölkələrdən alimlər, Nobel mükafatı laureatları iştirak ediblər.

AMEA prezidenti, akademik Akif Əlizadə çıxışında tədbirin əsas məqsədinin yüzlərlə insanın bir araya gələrək siyasət, elm və iqtisadiyyatın müxtəlif problemlərinin müzakirəsi və bu məsələlərin həllinə kömək etmək olduğunu bildirdi. Qeyd edib ki, XXI əsrdə yaşamağımıza baxmayaraq dünyada bir çox insan multikulturalizm mode-

lindən uzaq yaşayır: "İnsanların siyasi, elmi, iqtisadi problemlər səbəbindən bir-birindən uzaqlaşmasının şahidi oluruq. Dünyada insanların hələ də elektrik enerjisindən, təhsildən təcrid olunmuş vəziyyətdə, qida yoxsulluğu şəraitində yaşadığını görürük. Biz bu problemlərin həlli istiqamətində görüləcək işlərin müzakirəsi üçün bir araya gəlmişik".

Alim texnologiyaların konvergeniyasının yalnız təbii və texniki elmləri əhatə etmədiyini, hazırda bu prosesin ictimai və humanitar elmlər arasında da müşahidə olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, bu aspektdə konvergeniya humanitar və təbii elmlərin qarşılıqlı əlaqəsi ni əks etdirir.

(Davamı 2-ci səhifədə)

V BAKI BEYNƏLXALQ HUMANİTAR FORUMU

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Müasir dövrdə İKT sahəsində əldə olunan nailiyyətlərdən danışan alim vurğulayıb ki, texnologiyaların sürətli intellektualizasiyası beşəriyyətin sosial inkişafı üçün əlverişli şərait yaratmaqla yanaşı, onun təbii intellektinin inkişafına da təkan verir.

AMEA prezidenti ölkəmizdə son zamanlar həyata keçirilən köklü islahatlardan, innovativ layihələrdən və Azərbaycanın beynəlxalq arenada artan nüfuzundan da söz açıb. Bildirib ki, qloballaşma şəraitində ənənəyə münasibətdə dayanıqlılıq, davamlılıq mühüm

prinsiplərdəndir. Dayanıqlı olmayan, möhkəm milli kökə söykənməyən və ardıcıl olaraq davam edib vətəndaşlıq hüququ qazana bilməyən ənənələr qloballaşma dövrünün tələblərinə cavab verə bilməz. Azərbaycan bütün əsrlər boyu dayanıqlı və möhkəm ənənələrə malik olub.

Tədbirdə fizika üzrə Nobel mükafatı laureatı Corc F.Smut "Bizim çağırışları əks etdirən elmi-texniki inkişaf perspektivləri" mövzusunda çıxışında müasir dünyada elektrik enerjisinin idarə olunması, elektrikin paylanması və düzgün istifadə edilməsi məsələlərindən söz açıb. Alim bu sahədə dünyanın qabaqcıl bazarlarındakı və-

ziyyəti müqayisəli təhlil edib. Nobel mükafatçısı deyib ki, xərclənən vəsait böyükdür və enerji mənbələrini, yeni texnologiyaları əhatə edir. Qarşıdakı onillikdə texnologiyalar daha da inkişaf edəcək. Əsas dəyişikliklərdən biri paylaşma iqtisadiyyatı ilə bağlıdır. İqtisadi məsələlər ictimai inkişafın bünövrəsində durur və iqtisadi inkişafa nail olmadan humanitar sahədə hər hansı irəliləyiş mümkün deyil. Həmçinin bu iki sahə arasında qarşılıqlı dialektik əlaqə var. Bu baxımdan "dəyirmi masa"da müzakirə edilən məsələlər böyük əhəmiyyət daşıyır.

Meksikanın "The News" qəzetinin baş redaktoru Tereza Anna Marqolis "N-ci tərtib terror" mövzusunda məruzəsində dünyda terror aktlarının artmasından, nüvə materiallarının terrorçuların əlində daha çox toplanmasından danışib. O deyib ki, nüvə silahları sülh və əmin-amanlıq üçün böyük təhlükə yaradır. Terror qruplaşmaları tərəfindən gözlənilən bu təhlükənin qarşısının alınması üçün dünyanın mütərəqqi qüvvələri səylərini birləşdirməlidirlər.

ABŞ-ın "Heritic" Fondunun Katrin və Şelbi Kallm Deyvis adına İnstitutunun nümayəndəsi Ariel Koen "Texnologiya-

lar və proqnozlar: XXI əsrin əsas sosial və siyasi çağırışları" mövzusunda məruzəsində ABŞ-da və müxtəlif ölkələrdə hazırlanan, məlumat toplanması məqsədlərinə xidmət edən proqramlardan söz açıb. O deyib ki, bu məlumatlar məhsullar və yaxud fərdlər barədə ola bilər. Bu, sosial müharibələrin infrastrukturunu ilə bağlıdır. Kiber müharibəsi təhlükəsi realdır. Müxtəlif təhlükəli proqramlar bizim infrastrukturumuzu məhv edə bilər. Ona görə də bu proqramların qarşısı alınmalıdır.

İtaliyalı senator Canluka Kastaldi "Gələcək bərpa olunan enerjilərə məxsusdur" mövzusunda məruzəsində enerji mənbələrindən düzgün istifadənin vacibliyini vurğulayıb.

"Dəyirmi masa"da Almaniyanın Köln Təbii Elmlər Universitetinin təmsilçisi Reza Talebi-Daryani "2001-2015-ci illər TEMPUS layihələrinin ən yaxşı nümunəsi: azərbaycanlı tələbələrini Bolonya prosesinə uyğun olaraq tədris və tədqiqat təcrübələrini artırmaq məqsədilə Avropa universitetləri ilə birgə fəaliyyəti", İtaliyalı mütəxəssis xanım Karmen Lasorella "Arzu edilən gələcək üçün əldə edilmiş texnologiyalar və insan kapitalı", ABŞ-ın Kalifor-

niya Texnologiya İnstitutunun nümayəndəsi, kimya üzrə Nobel mükafatı laureatı Rudolf Markus "F1-ARPA fermentinin birmolekullu tədqiqi: nəzəriyyə və təcrübə ilə müqayisə", Rusiyanın "Kurçatov İnstitutu" Milli Tədqiqat Mərkəzinin təmsilçisi Yaroslav Ştrombox "Rusiyada nüvə enerjisinin dayanıqlı və təhlükəsiz inkişafı", Avstriyanın Beynəlxalq Hüquq və Qlobal Siyasi Araşdırmalar Mərkəzinin sədri Anis Bayrektareviç "İqlim dəyişməsinin geosiyaseti: Kvant buddizminin gələcəyi", Qazaxıstanın Təhlil və Proqnoz Mərkəzinin nümayəndəsi Kazbek Kazkenov "Gələcək: verifikasiya, çağırışlar və çoxmədəniyyətlilik", Bakı Dövlət Universitetinin əməkdaşı Şahin Məmmədov "Elementar zərəciklərin güclü qarşılıqlı təsirinə holografik dualizmi" mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər.

Məruzələr ətrafında müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb. AMEA prezidenti, akademik Akif Əlizadə "dəyirmi masa"ya yekun vuraraq səmərəli müzakirələrin aparıldığını, dəyərli fikir və təkliflərin səsləndirildiyini bildirib.

"Dəyirmi masa"nın sonunda V Bakı Beynəlxalq Forumunun Bəyannaməsi qəbul olunub.